

vergadering **C148 – OPE10**

zittingsjaar 2013-2014

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken

van 27 februari 2014

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Annick De Ridder tot mevrouw Hilde Crevits,
Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over oneigenlijk gebruik van
vervoersgarantieabonnementen van De Lijn
- 1004 (2013-2014)

3

■

Voorzitter: de heer Dirk de Kort, ondervoorzitter

Vraag om uitleg van mevrouw Annick De Ridder tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over oneigenlijk gebruik van vervoersgarantieabonnementen van De Lijn - 1004 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Mevrouw Annick De Ridder: Minister, dit is een vraag die ook al tijdens de vorige legislatuur aan bod is geweest. Ik hoop u de tarievenpolitiek binnen De Lijn niet te schetsen. Die vindt u terug in de vraag.

In het verleden bleek dat er bij de vervoersgarantieabonnementen die De Lijn geeft aan een kwetsbare groep die aan een sterk gereduceerd tarief een Lijnabonnement kan krijgen, misbruiken opduiken. De eerste keer dateert van 2006. Dat is toen besproken in deze commissie en de toenmalige minister antwoordde dat de abonnementen een voorwerp van fraude waren. Het ging toen over documenten die waren afgeleverd en ondertekend door Waalse OCMW's die dan bekrachtigden, al dan niet zelf vervalst, dat een persoon recht zou hebben op een bijzonder vervoersgarantieabonnement in Antwerpen. Dat kon natuurlijk niet omdat het een overeenkomst betreft die is gesloten tussen Vlaamse OCMW's en De Lijn.

Het ging daarnaast ook over mensen die een aanvraag indienden, maar bij nazicht niet gekend leken te zijn door de Vlaamse OCMW's. Die documenten werden dan ondertekend door de voorzitter of de secretaris van een OCMW in Antwerpen of West-Vlaanderen. Nadien bleek dat die handtekeningen vervalst waren. Tot slot ging het ook over mensen die beroepsactief zijn en dus niet tot de categorie rechthebbenden behoorden, wat dan nadien sporadisch naar boven kwam.

Toen ging men ervan uit dat de oorzaak van de fraude te maken had met het feit dat de standaardbrief vrij te downloaden was van de website van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Die is er gelukkig afgehaald omdat het op die manier iets te fraudegevoelig werd. Iemand moest het document enkel downloaden, er een aantal handtekeningen op zetten en hij of zij kon langs het loket van De Lijn passeren voor een abonnement. In de periode daarna had men geen weet meer van fraude en zou men verder onderzoek doen.

Onlangs kwam ik via een gunstige wind in het bezit van frauduleus verstrekte abonnementen. Het gaat dan om personen wier verblijfsdocumenten niet meer geldig zijn maar dus op basis van vervallen verblijfsdocumenten, jaarabonnementen konden bemachtigen. Het gaat ook over personen die ambtelijk zijn geschrapt door een lokaal bestuur, maar er toch in slagen om die vervoersbewijzen af te halen. Verder zijn er ook mensen die naar het buitenland zijn vertrokken.

Vaak gaat het over documenten die zijn uitgereikt door Vlaamse gemeentebesturen maar ook door bepaalde ziekenfondsen waar dan ook letterlijk op staat: afvoering van ambtswege of vertrek naar het buitenland.

Minister, ik laat in het midden of we hier te maken hebben met diensten die iets te vlot meewerken of dat het opnieuw om vervalsingen gaat. Het is ook mogelijk dat men opnieuw de stempels en de handtekeningen heeft vervalst. Het einddoel moet zijn dat er geen misbruik meer is of dat het misbruik zo veel mogelijk wordt uitgebannen. Dit bezwaart immers de begroting en maakt het moeilijker om diensten te blijven leveren aan de mensen die het wel echt nodig hebben. De doelstelling van een dergelijk systeem moet toch zijn de mobiliteit te garanderen van mensen die het nodig hebben.

In Oost-Vlaanderen heeft men die misbruiken de wereld uitgeholpen door de OCMW's rechtstreeks de aanvragen te laten doorsturen naar De Lijn. De toenmalige minister wilde op

deze manier de werkwijze volgen en in dat traject, van a tot z, de misbruiken volledig de wereld uithelpen. Dat werd echter niet doorgetrokken naar de andere provincies.

Minister, het is betreurenswaardig dat er nog altijd misbruiken bestaan. Bent u op de hoogte van die misbruiken bij het afleveren van vervoersgarantieabonnementen? Is dit het topje van de ijsberg? Ik heb een aantal abonnementen ontvangen, maar ik veronderstel dat het om meer documenten gaat.

Hebt u dit in het verleden al onderzocht? Of zult u dit laten onderzoeken? Hoe kan het systeem zo sluitend mogelijk worden gemaakt waarbij het risico op misbruik wordt geminimaliseerd? Ik kijk dan bijvoorbeeld naar het systeem in Oost-Vlaanderen waar men rechtstreeks bepaalde gemeenten of OCMW's de aanvragen laat doorsturen waardoor de tussenschakel verdwijnt.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw De Ridder, het is misschien eens goed om terug te keren naar 2007. Ik heb aan de heer Kesteloot gevraagd om zeker aanwezig te zijn bij uw vraag omdat die mij wel wat verraste. Wat u zegt, is theoretisch gezien eigenlijk niet meer mogelijk. Het zou dan ook goed zijn om aan de mensen van De Lijn de zaken die u hebt ontvangen, mee te geven zodat zij kunnen worden onderzocht.

In de vergadering van de commissie Openbare Werken van 6 februari 2007 – ik was toen nog geen minister – hebt u een vraag gesteld over het feit dat er een misbruik was vastgesteld aan het toekennen van zo'n vervoersgarantieabonnementen via een niet-digitaal attest. Het gaat specifiek over die vervoersgarantieabonnementen die worden uitgereikt aan rechthebbenden via het OCMW. U verwees naar Oost-Vlaanderen. Sinds januari 2008 – toen was ik wel al minister, maar nog niet van Mobiliteit – is de procedure van het niet-digitaal attest voor heel Vlaanderen afgeschaft. Het systeem dat in 2007 werd toegepast in Oost-Vlaanderen, is uitgebreid naar heel Vlaanderen, waardoor OCMW's enkel nog rechtstreeks bij De Lijn abonnementen kunnen aanvragen via de aanlevering van zo'n elektronisch bestand.

Ik heb het bericht nog eens opgevraagd dat De Lijn aan haar diensten heeft verspreid en dat van toepassing is in Vlaanderen. Ik lees het even voor: "Vanaf 1 januari 2008 wordt de huidige procedure voor de aanvraag van een VG-netabonnement (vervoersgarantie) gewijzigd. Het huidige systeem van attesten waarbij de rechthebbende zich kan aanbieden met een attest aan het loket van de Lijnwinkels verdwijnt. Vanaf 1 januari 2008 zal de aanvraag voor een VG-netabonnement op basis van een attest uitgereikt door een Vlaams OCMW, enkel nog via elektronische weg kunnen gebeuren. Elk OCMW zal vanaf dan een aanvraaglijst of attest via mail naar de dienst abonnementen bezorgen in de respectievelijke entiteiten. De aanvangsdatum van het abonnement op het attest moet vermeld worden en minimum 15 dagen en maximum 1 maand in de toekomst liggen. De medewerkers van de dienst abonnementen verwerken de aanvraag en bezorgen de rechthebbende een overschrijvingsformulier. Deze kan dan kiezen om via overschrijving te betalen of met het overschrijvingsformulier naar een Lijnwinkel te gaan."

Het systeem – u verwijst terecht naar Oost-Vlaanderen – dat garanties biedt op een directe lijn tussen het OCMW en De Lijn, zou sinds 2008 overal in Vlaanderen moeten worden toegepast. Het is het OCMW dat de controle uitvoert of de betrokkene al dan niet recht heeft op zo'n abonnement. De Lijn heeft bevestigd dat er jaarlijks bij iedere hernieuwing van het VG-netabonnement opnieuw een attest door het OCMW moet worden aangeleverd. Dat zijn de regels die vandaag overal in Vlaanderen gelden.

Recente bewijzen van fraude zijn niet bekend. Het is immers het OCMW dat de controle uitvoert – voor De Lijn is dat een garantie – en de wetgeving toepast voor het al dan niet toekennen van het recht. Ik heb aan de heer Kesteloot gevraagd om hier al aanwezig te zijn, omdat, als het waar is wat u zegt, mevrouw De Ridder, dat wel ernstig is. Als blijkt dat er iets ontstaat waar De Lijn kan aan werken, dan moet dat worden bekeken. De Lijn krijgt de

attesten digitaal via de OCMW's. Dan moet daar iets foutlopen, en als dat zo is, dan moet er eens een bevraging gebeuren bij de OCMW's. Het systeem van Oost-Vlaanderen is van toepassing voor alle diensten van De Lijn. Dat is ook het systeem dat u goed vindt, vandaar mijn grote verbazing. Misschien kunt u zelf wat meer verduidelijking brengen.

De voorzitter: Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Mevrouw Annick De Ridder: Minister, dat is zeer goed nieuws, want dat is het systeem waar ik in 2006 en 2007 naar verwees, en waarvan ik dacht dat het de fraudegevoeligheid aanzienlijk zou terugbrengen, zeker binnen uw bevoegdheid De Lijn en het deel dat onder uw vleugels zit.

Ik zal eens praten met de klokkenluider om uit te zoeken op welke manier we de documenten rechtstreeks kunnen bezorgen aan de diensten, want er loopt wel iets mis. Het is niet één voorval, het zijn er een tiental. Ik sluit niet uit dat het misloopt op het niveau van de mutualiteiten. Het lijken me schriftelijke attesten. Het kan zijn dat het is geprint van een elektronisch attest dat is binnengekomen, maar ik zal zien dat ik een manier vind om ze te bezorgen, zonder de privacy in het gedrang te brengen.

Minister Hilde Crevits: Het is geen probleem als het gaat over De Lijn. Er is een audit. Als we zulke klachten binnenkrijgen, sturen we die gewoon door. Maar als het niets te maken heeft met De Lijn, dan is het iets anders. Als er fouten worden gemaakt bij de dienst die aanreikt, dan is dat een ander probleem. Ik stel voor dat u dat straks even bekijkt met de mensen van De Lijn.

Het systeem zoals het vandaag bestaat, betekent dat ze niet mogen worden uitgereikt, behalve na een digitaal attest van het OCMW. Ofwel zijn er die toch abonnementen uitreiken zonder digitaal attest van het OCMW, ofwel zijn er OCMW's die digitale attesten doorsturen die niet correct zijn. Ik heb daar geen zicht op. We kunnen dat maar zien als er bepaalde casussen zijn.

Uw voorbeeld van hoe het moet, namelijk Oost-Vlaanderen, is van toepassing op heel Vlaanderen. Die regel geldt, ik heb het reglement voorgelezen. Het moet door iedereen worden nageleefd.

Mevrouw Annick De Ridder: Ik zal de casussen op een of andere manier bezorgen. Het lijken schriftelijke attesten te zijn. Het kan geprint zijn, en dan zit het probleem bij De Lijn omdat ze dan onterecht worden afgeleverd. De andere invalshoek is dat er onterecht attesten worden verstrekt, en daar kunnen uw diensten niets aan doen. Het moet dan wel worden gerapporteerd of doorgegeven voor controle op het federale niveau. Ik zal naar manieren zoeken om die attesten binnen de privacy-grenzen te bezorgen, zodat er een einde kan worden gemaakt aan de toch nog opduikende misbruiken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■